

KONSTYTUCJA - WYKŁAD SZÓSTY Z DN 25-04-2009

FUNKCJE SEJMU (PARLAMENTU)- funkcja ustawodawcza, funkcja kontrolna, funkcja kreacyjna parlamentu

FUNKCJA USTAWODAWCZA SEJMU

Inicjatywa ustawodawcza przysługuje;

1. Posłom (co najmniej 15 posłów) lub Komisjom Sejmowym
2. Senatowi (z inicjatywą występuje Komisja Sejmowa lub grupa co najmniej 10 Senatorów)
3. Prezydent RP
4. Rada Ministrów
5. Grupie co najmniej 100 tyś obywateli mających prawo wybierania do Sejmu

4 Etapy wspólne dla każdego procesu ustawodawczego

1. Wykonanie prawa inicjatywy ustawodawczej
2. Praca Sejmu nad projektem ustawy
3. Praca Senatu nad ustawą
4. Podpisanie ustawy przez prezydenta RP i jej ogłoszenie

Podmioty, którym przysługuje prawo inicjatywy ustawodawczej mogą złożyć projekt ustawy. Projekt ten powinien spełniać wymogi określone w regulaminie Sejmu.

Wymogi:

- powinien wskazywać źródła finansowania
- powinien zawierać opis przewidywanych skutków społecznych, gospodarczych, finansowych i prawnych.
- przebieg konsultacji społecznych
- powinien zawierać założenia podstawowych aktów wykonawczych
- powinien zawierać klauzurę o stosunku ustawy do prawa wspólnotowego

W SEJMIE PROJEKT USTAWY ODBYWA SIĘ W TRZECH CZYTANIACH

1. **Pierwsze czytanie** ma miejsce na posiedzeniu Sejmu lub Komisji Sejmowej. Obowiązkowo na posiedzeniu Sejmu odbywają się czytania projektów ustaw dotyczących zmian Konstytucji, ustaw budżetowych, dotyczących wyboru Prezydenta, wyboru Sejmu czy Senatu a także Ustaw i Kodeksu. Pierwsze czytanie jeżeli toczy się na posiedzeniu Izby kończy się skierowaniem projektu do Komisji.
2. **Drugie czytanie** odbywa się nie wcześniej niż 7-go dnia od przedstawienia Posłom sprawozdania z prac komisji w pierwszym czytaniu ma ono miejsce na posiedzeniu Sejmu.
3. **Trzecie czytanie** odbywa się na posiedzeniu Sejmu i kończy się głosowaniem.

Ustawę uchwaloną przez Sejm Marszałek Sejmu przekazuje Senatowi, który powinien zająć stanowisko w terminie 30 dni od dnia przekazania ustawy.

Sejm może zachować się w trojaki sposób:

1. Może ustawę przyjąć bez zmian

2. Może uchwalić poprawki do ustawy
3. Może ustawę odrzucić w całości

Jeżeli Senat w ciągu 30 dni nie podejmie uchwały wówczas uznaje się ustawę za uchwaloną w brzmieniu przyjętym przez Senat.

Natomiast uchwałę Senatu odrzucającą ustawę albo poprawki Senatu uważa się za przyjęte jeżeli Sejm nie odrzuci jej bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Sejm uchwała ustawę zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby Posłów (chyba że Konstytucja przewiduje inną większość).

Po zakończeniu postępowania w parlamencie Marszałek Sejmu przedstawia uchwaloną ustawę do podpisu prezydentowi RP.

Prezydent może w tym czasie:

1. Podpisuje ustawę w ciągu 21 dni od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w Dz. U (jest to akt promulgacyjny)
2. Prezydent może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności przepisów ustawy z Konstytucją jest to tzw. Prewencyjna Kontrola Konstytucyjności prawa. Jeżeli Trybunał uzna, że ustawa jest zgodna z Konstytucją to prezydent musi ją podpisać.
3. Jeżeli prezydent nie wystąpił z wnioskiem do Trybunału o zbadanie Konstytucyjności ustawy może z umotywowanym wnioskiem przekazać ustawę Sejmowi do ponownego rozpatrzenia tzn. weto ustawodawcze. Sejm może ponownie uchwalić ustawę większością 3/5 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. W takim przypadku prezydent musi podpisać ustawę w ciągu 7 dni. W przypadku ponownego uchwalenia ustawy przez Sejm prezydentowi nie przysługuje prawo wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego.

Poszczególne procedury ustawodawcze

1. Pilny tryb ustawodawstwa

Jedynym podmiotem uprawnionym do zainicjowania tego trybu jest Rada Ministrów. Tryb pilny nie może jednak dotyczyć projektów ustaw podatkowych, ustaw dotyczących wyboru prezydenta, Sejmu i Senatu, Organów Samorządu Terytorialnego, ustaw regulujących właściwość i ustrój władz publicznych.

Prezydent RP ma 7 dni na podpis tej ustawy, a Senat 14 dni na rozpatrzenie tej ustawy

2. Uchwalanie ustawy budżetowej

Jedynym podmiotem uprawnionym do inicjatywy ustawodawczej jest Rada Ministrów, która ma obowiązek przedłożenie projektu najpóźniej na 3 miesiące przed rozpoczęciem nowego roku budżetowego.

Senat ma 20 dni na uchwalenie poprawek lub przyjęcie ustawy bez poprawek. Nie ma prawa ustawy odrzucić.

Prezydent podpisuje ustawę w ciągu 7 dni.

3. Ustawa o zmianie Konstytucji

Projekt ustawy o zmianie Konstytucji może przedłożyć:

- najmniej co 1/5 ustawowej liczby posłów
- Senat
- Prezydent RP

Zmiana Konstytucji następuje w drodze ustawy uchwalonej w jednakowym brzmieniu przez Sejm i następnie w terminie nie dłuższym niż 60 dni przez Senat.

Ustawę o zmianie Konstytucji uchwała Sejm większością co najmniej 2/3 głosów w

obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, oraz Senat bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby Senatorów.

4. **Uchwalanie kodeksu**

Pierwsze czytanie projektu może się odbyć nie wcześniej niż 30 dnia od dnia doręczenia posłom druku projektu. Do rozpatrzenia projektów powołuje się Komisję Nadzwyczajną.

5. **Ustawy implementujące dyrektywy unijne**

Podmiotem uprawnionym do wniesienia projektu nowej ustawy jest wyłącznie Rada Ministrów

FUNKCJA KONTROLNA

Głównymi środkami kontroli są: **interpelacyjne, zapytania i pytania w sprawach bieżących**

Interpelacje - członkami są członkowie RM dotyczą spraw o charakterze zasadniczym i odnoszące się do problemów związanych z zasadami polityki państwa. W ciągu 21 dni należy udzielić odpowiedzi na piśmie.

Zapytania - adresat ten sam czyli członkowie RM dotyczą spraw o charakterze jednostkowym odnoszących się do prowadzonej przez RM polityki wewnętrznej i zagranicznej oraz zadań publicznych realizowanych przez administrację rządową.

Pytania w sprawach bieżących wymagają bezpośredniej odpowiedzi przez członków RM w formie ustnej.

FUNKCJA KREACYJNA PARLAMENTU

1. wybiera 15 sędziów Trybunału Konstytucyjnego. Wybór jest dokonywany Sejm indywidualnie
2. Sejm wybiera 4 członków spośród posłów a Senat 2 członków spośród Senatorów do Krajowej Rady Sądownictwa
3. Sejm wybiera członków Trybunału Stanu. Trybunał Stanu składa się z przewodniczącego, 2 zastępców przewodniczącego i 16 członków wybierających przez Sejm z poza grona posłów i Senatorów na czas kadencji Sejmu.
4. Sejm powołuje za zgodą Senatu Prezesa Najwyższej Izby Kontroli (NIK). Powołany jest na 6 lat i może być ponownie wybrany tylko raz.
5. Sejm powołuje za zgodą Senatu Rzecznika Praw Obywatelskich
6. Sejm powołuje Prezesa Narodowego Banku Polskiego na wniosek Prezydenta RP na 6 lat
7. Sejm i Senat powołuje część członków Krajowe Rady Radiofonii i telewizji

PREZYDENT RP.

PREZYDENT jest najwyższym przedstawicielem RP i gwarantem ciągłości władzy państwowej. Jest wybierany przez naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.

Kadencja trwa 5 lat i można ją ponowić tylko raz.

Bierne prawo wyborcze przysługuje obywatelom polskim, którzy w dniu wyborów ukończyli 35 lat i korzystają z pełni praw wyborczych do Sejmu.

Na prezydenta zostaje wybrany ten kandydat, który otrzymał więcej niż połowę ważnych oddanych głosów. Jeżeli w pierwszej turze żaden z kandydatów nie uzyska podanej większości wówczas 14 dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponownie głosowanie (do którego przechodzą dwaj kandydaci, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów). W drugiej turze wybrany zostaje kandydat, który dostaje największą liczbę głosów. Ważność wyborów stwierdza Sąd Najwyższy.

Prezydent obejmuje urząd po złożeniu wobec Zgromadzenia Narodowego przysięgi i od tego dnia rozpoczyna się kadencja Prezydenta .

Prezydent nie ponosi odpowiedzialności politycznej przed Parlamentem

Akty podejmowane przez niego wymagają kontrasygnaty Prezesa RM, który w ten sposób przyjmuje na siebie odpowiedzialność polityczną.

Prezydent ponosi odpowiedzialność przed Trybunałem Stanu za naruszenie Konstytucji, ustawy lub za popełnione przestępstwa.

Konstytucja nie wyłącza odpowiedzialności karnej Prezydenta.

Prezydent RP czuwa nad przestrzeganiem Konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium.

Kompetencje Prezydenta można podzielić na 4 grupy;

1. Związane z **parlamentem**
2. Związane z **RM**
3. Związane z **siłami zbrojnymi**
4. **Tradycyjne** kompetencje głowy państwa

KOMPETENCJE PREZYDENTA

1. Związane z Parlamentem

Np. zwołuje pierwsze posiedzenie Izb w wyborach, zarządza wybory

2. Związane z Radą Ministrów

- przyjmuje dymisje ustępujących gabinetów
- decyduje kandydata na premiera
- powołuje premiera a na jego wniosek Ministrów

- w sprawach szczególnej wagi może zwołać Radę Gabinetową, a tę radę tworzy Rada Ministrów pod przewodnictwem prezydenta. Nie przysługują jej jednak kompetencje RM
- prezydent ratyfikuje i wypowiada umowy międzynarodowe
- mianuje i odwołuje pełnomocnych przedstawicieli RP w innych państwach i organizacjach międzynarodowych.
- Prezydent w zakresie polityki zagranicznej **współdziała** z Prezesem RM i właściwym Ministrem
- prezydent RP przyjmuje listy uwierzytelniające i odwołujące akredytowanych przy nim przedstawicieli dyplomatycznych innych państw i organizacji międzynarodowych.

3. Związane z siłami zbrojnymi

- Prezydent jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych
- w czasie pokoju Prezydent sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej
- natomiast w czasie wojny prezydent na wniosek Prezesa RM mianuje Naczelnego Dowódcę Sił Zbrojnych
- mianuje również Szefa Sztabu Generalnego i dowódców rodzajów Sił Zbrojnych.
- Prezydent na wniosek Ministra Obrony Narodowej nadaje określone stopnie wojskowe
- w razie bezpośredniego zewnętrznego zagrożenia państwa Prezydent na wniosek Premiera zarządza częściową lub powszechną mobilizację i użycie sił zbrojnych do obrony państwa.

Organem doradczym Prezydenta w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa jest Rada Bezpieczeństwa Narodowego.

4. Tradycyjne kompetencje głowy państwa

- posiada prawo zarządzania referendum w sprawach szczególnych dla państwa
- nadaje ordery i odznaczenia
- nadaje obywatelstwo polskie i wyraża zgodę na rzeczenie się obywatelstwa polskiego
- Prezydent stosuje prawo łaski
- posiada również uprawnienia kreacyjne
- powołuje pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego
- powołuje również Prezesa i Wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego
- Prezydent powołuje także część składu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
- Prezydent w drodze rozporządzenia na wniosek RM wprowadza stan wojenny lub stan wyjątkowy.

Stan wojenny - może być wprowadzony w razie zewnętrznego zagrożenia państwa zbrojnej napaści na terytorium RP lub też w przypadku gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.

Stan wyjątkowy - może być wprowadzony w razie zagrożenia Konstytucyjnego Ustroju Państwa bezpieczeństwa obywateli lub porządku publicznego.

Konstytucja przewiduje możliwość wystąpienia wakatu na stanowisku głowy państwa jeżeli:

1. Jeżeli Prezydent nie może **przejsciowo** sprawować urzędu, zawiadamia o tym Marszałka Sejmu, który tymczasowo przejmuje obowiązki Prezydenta. Jeżeli głowa państwa nie jest w stanie zawiadomić Marszałka Sejmu o niemożliwości sprawowania urzędu wówczas o stwierdzeniu przeszkody rozstrzyga Trybunał Konstytucyjny na wniosek Marszałka Sejmu
2. Wakat może być spowodowany poważniejszymi przyczynami jeśli nastąpi opróżnienie urzędu
 - przypadku śmierci Prezydenta
 - zrzeczenie się urzędu przez Prezydenta
 - stwierdzenie nieważności wyboru Prezydenta lub z innych przyczyn nie objęcia urzędu po wyborze
 - złożenie Prezydenta z urzędu orzeczeniem Trybunału Stanu
 - uznania przez Zgromadzenie Narodowe trwałej niezdolności Prezydenta do sprawowania urzędu ze względu na stan zdrowia, uchwałą podjętą większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby członków Zgromadzenia Narodowego.

Jeżeli Marszałek Sejmu nie może wykonywać obowiązków Prezydenta, obowiązki te przejmuje Marszałek Senatu. Jednakże osoba wykonująca obowiązki Prezydenta RP nie może postanowić o skróceniu kadencji Sejmu.

WYKŁAD Z DNIA 26-04-09R.

RADA MINISTRÓW

Rada Ministrów prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną RP.

W skład Rady Ministrów wchodzi zawsze Prezes Rady Ministrów i Ministrowie, oprócz nich mogą wchodzić: wiceprezesa RM oraz przewodniczący określonych w ustawach Komitetów.

Konstytucja przewiduje dwojaki Status Ministrów :

1. Ministrów kierujących określonymi działami administracji rządowej (Minister Działowy Resortowy)
2. Minister wypełniający zadania wyznaczone przez Prezesa RM (bez teki)

Zakres działania Ministra kierującego działem administracji rządowej określa ustawa z 4.09.1997r o działaniu adm. rządowej Minister działowy jest:

1. Naczelnym Organem administracji państwowej
2. Ma prawo wydawania rozporządzeń wykonawczych

Powoływanie Ministrów jest uzależnione od Premiera

Wiceprezes RM

- nie jest w pełni samodzielnym Organem Państwowym,
- nie posiada własnych uprawnień
- wykonuje zadania i kompetencje w zakresie powierzonym mu przez Premiera i w imieniu Premiera

Prezes Rady Ministrów

- reprezentuje Radę Ministrów
- występuje z wnioskiem o dokonanie zmian w składzie RM
- kieruje pracami RM
- wydaje rozporządzenia
- zapewnia wykonywanie polityki Rady Ministrów i określa sposoby jej wykonywania
- koordynuje i kontroluje pracę członków RM
- jest zwierzchnikiem służbowym pracowników administracji rządowej
- sprawuje nadzór nad samorządem terytorialnym w granicach określonych w Konstytucji i ustawach
- przesądza również o losie rządu ponieważ sam podaje go do dymisji (obalenie szefa rządu oznacza również upadek całego Gabinetu)

Kompetencje Rady Ministrów

1. RM prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną RP
2. Zapewnia wykonywanie ustaw (RM przysługuje prawo inicjatywy ustawodawczej)
3. Wydaje rozporządzenia
4. Koordynuje i kontroluje prace Organów administracji rządowej
Organy adm. rządowej dzielimy: na szczeblu centralnym na:
 - Organy Naczelne
 - Organy CentralneNatomiast w terenie wyróżniamy
 - adm. rządową zespoloną
 - adm. rządową nie zespoloną
5. Chroni interesy Skarbu Państwa przy udziale Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa
6. Uchwala projekt budżetu państwa
7. Zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne państwa oraz porządek publiczny
8. Zapewnia bezpieczeństwo zewnętrzne państwa
9. Sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami i organizacjami międzynarodowymi
10. Zawiera umowy międzynarodowe wymagające ratyfikacji oraz zawiera i wypowiedzi inne umowy międzynarodowe
11. Sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju oraz określa liczbę osób powoływanych do czynnej służby wojskowej

POWOŁANIE RADY MINISTRÓW (3 PROCEDURY WYŁONIENIA RZĄDU)

Pierwsza procedura wyłonienia rządu

- Prezydent desygnuje kandydata na Premiera, który proponuje skład Rady Ministrów
- Prezydent powołuje Premiera wraz z pozostałymi członkami RM w ciągu 14 dni od dnia pierwszego posiedzenia Sejmu lub przyjęcia dymisji poprzedniej Rady Ministrów
- Następnie Prezydent odbiera przysięgę od nowo powołanej RM
- Następnie Premier przedstawia w Sejmie program działania rządu wraz z wnioskiem o udzielenie *wotum zaufania*.
- Sejm uchwala bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Druga procedura wyłonienia rządu

- W razie niepowodzenia pierwszej procedury powołania rządu Sejm w ciągu 14 dni wybiera Prezesa RM oraz proponowanych przez niego członków RM bezwzględnie większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
- Prezydent powołuje tak wybraną RM i odbiera przysięgę od jej członków

Trzecia procedura wyłonienia rządu

Ma miejsce wówczas, gdy rządu nie dało się wyłonić w procedurze 1 lub 2. Jest ona identyczna do procedury 1-wszej, z tym zastrzeżeniem, że Sejm udziela *wotum zaufania* RM w ciągu 14 dni większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

W razie nie udzielenia *wotum zaufania* Gabinetowi wyłonionemu w 3-ciej procedurze. Prezydent skraca kadencję Sejmu i zarządza nowe wybory.

Premier składa dymisję Gabinetu na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu.

Prezes Rady Ministrów również składa dymisję rządu w razie:

1. nie uchwalenia przez Sejm *wotum zaufania* dla Rady Ministrów
2. wyrażenia Radzie Ministrów *wotum nieufności*

Otóż Sejm wyraża *wotum nieufności* większością ustawowej liczby posłów na wniosek zgłoszony, przez co najmniej 46 posłów i wskazujący imiennie kandydata na Prezesa RM (tzw. *konstruktywne wotum nieufności*).

Jeżeli uchwała została przyjęta przez Sejm Prezydent RP przyjmuje dymisję rządu i powołuje wybranego przez Sejm nowego Premiera, a na jego wniosek pozostałych członków RM oraz odbiera od nich przysięgę.

Sejm może również wyrazić Ministrowi wotum nieufności. Wniosek o wyrażenie wotum nieufności może być zgłoszony, przez co najmniej 69 posłów. Prezydent odwołuje Ministra, któremu Sejm wyraził wotum nieufności większością głosów ustawowej liczby posłów.

3. rezygnacji Prezesa RM (w takim przypadku Prezydent może odmówić przyjęcia dymisji RM)

Prezydent przyjmując dymisję RM powierza jej dalsze sprawowanie obowiązków do czasu powołania nowej Rady Ministrów.

RM ponosi przed Sejmem odpowiedzialność polityczną, może ona przybrać postać odpowiedzialności **solidarnej** czyli zbiorowej lub **indywidualnej**

Przykładem odpowiedzialności **solidarnej** jest konstruktywne wotum nieufności , a **indywidualnej** wotum nieufności wyrażonej Ministrowi.

Prezes RM może zwrócić się do Sejmu o wyrażenie Radzie Ministrów wotum zaufania. Udzielenie *wotum zaufania* następuje większością głosów ustawowej liczby posłów.